

2017-10-20

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar: Ert dr.nr U2017/02696/S, SOU 2017:51 Utbildning, undervisning och ledning -reformvård till stöd för en bättre skola,

Sverigefinländarnas delegation/Ruotsinsuomalaisten valtuuskunta (RSV) har med intresse tagit del av rubricerade utredning och tackar för möjligheten att få lämna ett remissvar. Generella kommentarer:

Sverigefinländarnas delegation delar utredningens slutsatser i att:

”Legitimations- och behörighetsreformen är en viktig del i statens arbete för att stärka lärar- och förskolläraryrkesprofessionerna. Ytterst syftar reformen till att varje barn och elev ska få möta kompetenta och behöriga lärare och förskollärare. Grundprincipen i reformen, att en behörighetsgivande examen krävs för legitimation, ska därför gälla även fortsättningsvis.”

Samt att:

”För att reformen ska ha legitimitet är det viktigt att den tjänar sitt syfte, dvs. att den bidrar till att stärka och säkra kvaliteten i undervisningen genom att säkerställa att lärare och förskollärare har adekvat och tillräcklig utbildning för den undervisning de bedriver.”

I vårt svar kommenterar vi endast de delar i utredningen som handlar om nationella minoriteter.

3.1.2. och 8.4. Undantag från krav på legitimation eller behörighet samt utredningens förslag

”Den som saknar legitimation och behörighet men som ska undervisa i modersmål... får anställas utan tidsbegränsning och ansvara för undervisningen samt självständigt sätta betyg.”

Delegationen delar inte utredningens uppfattning om att undantaget från legitimations- och behörighetsreglerna för modersmållärare bör kvarstå utan anser att det bör upphöra samtidigt som undantaget för yrkeslärare upphör. Fr.o.m. 1 juli 2022.

Delegationens ställningstagande bygger främst på 3 kap. 3§ i skollagen. -Eleven har rätt till undervisning som ger honom eller henne förutsättningar att nå målen för ämnet.

8.1. Om modersmålsundervisning

Från 2010 till 2017, har antalet behöriga modersmåls lärare halverats, samtidigt som antalet elever som är berättigade till modersmålsundervisning har ökat från 12% till 27% i grundskolan och fortsätter att öka.

Att eleverna utvecklar kunskaper i och om sitt modersmål är viktigt för elevens identitet och självkänsla. Varken identiteten eller självkänslan utvecklas mot rätt riktning när 75% av undervisande modersmåls lärare är obehöriga och olegitimerade.

Anledningar till varför merparten av eleverna deltar i undervisningen enbart i lägre årskurser och i något mindre än 3år i snitt borde utredas.

Det är bekymmersamt att elevernas deltagande i undervisning av fyra av fem nationella minoritetsspråk ligger under genomsnittet. Särskilt bekymmersamt är det för romani chib och meänkieli. Vad det beror på borde utredas.

8.2.2 Andel legitimerade och behöriga modersmåls lärare

”Skolverkets statistik över andel legitimerade och behöriga lärare i respektive ämne, årskurs och skolform omfattar inte lärarkategorier undantagna från legitimeringskravet, dvs. bl.a. modersmåls lärarna.”

Delegationen anser att modersmåls lärarna bör omfattas av Skolverkets behörighetsstatistik då det finns en risk att bristen på behöriga modersmåls lärare för ca 27% av grundskolans elever annars blir osynlig.

8.2.3 Prognos över behovet av modersmåls lärare

”Skolverket redovisade under 2015 en prognos över behovet av olika lärarkategorier. Prognosen omfattar dock inte ämnet modersmål då Skolverket menade att elevutvecklingen var svår att förutsäga och att antalet lärare var för litet.”

Då behovet av modersmåls lärare har ökat kraftigt sedan 2015 och håller på att öka fortfarande anser Delegationen att Skolverket borde få ett uppdrag att göra en ny prognos över behovet av olika lärarkategorier som omfattar modersmåls lärare. Det finns en risk att det kommande behovet av behöriga modersmåls lärare för ca 27% av grundskolans elever annars blir osynlig.

8.3 Pågående insatser

”Särskilda insatser har också gjorts för att bidra till en stärkt undervisning i minoritetsspråken. T.ex. har vissa lärosäten sedan 2013 särskilt ansvar för att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i språken. Skolverket har också haft i uppdrag att förstärka tillgången till lärare i nationella minoritetsspråk.

Satsningarna har resulterat i att ett begränsat antal studenter har kunnat antas till utbildning. En utredning tillsattes också 2016 för att bl.a. kartlägga och bedöma om åtgärder behövs, och i så fall vilka, för att öka tillgången till undervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 31 augusti 2017.”

Delegationen välkomnar de särskilda insatserna som har gjorts för att bidra till en stärkt undervisning i minoritetsspråken och ser fram emot att ta del av utredningen som har tillsatts för att kartlägga och bedöma om åtgärder behövs för att öka elevernas möjligheter att utveckla sitt minoritetsspråk.

8.4 Utredningens förslag

Delegationen delar utredningens uppfattning om att Skolverket bör få ett uppdrag att svara för kompletterande utbildningar för yrkesverksamma modersmållärare som saknar behörighet. Det är också bra att kunna söka statsbidrag för de lärare som deltar.

Att skapa förutsättningar för utbildning och rekrytering av nya modersmållärare är av yttersta vikt. En lärarutbildning till modersmållärare borde organiseras så fort som möjligt. Den språkspecifika delen kan organiseras t.ex. som fjärrundervisning eller studier i utlandet. Delegationen välkomnar planerna att komma med förslag till hur modersmål kan läsas inom ramen för övriga lärarexamina.

Sverigefinländarnas delegation delar också utredningens slutsatser i att ämnet modersmål och möjligheten till studiehandledning på modersmålet bör utredas i särskild ordning bl.a. vad gäller innehåll, mål och organisering. Delegationen anser också att studiehandledning på modersmålet bör definieras som undervisning.

För Sverigefinländarnas delegation

Raija Metso Korpela, ordförande, e-post: raija.metso@outlook.com,
sverigefinne@gmail.com, mb 0736 – 540 450

RUOTSINSUOMALAISTEN VALTUUSKUNTA
SVERIGEFINLÄNDARNAS DELEGATION